

Õiguskantsler

Teie 16.05.2023 nr

Meie 20.06.2023 nr 7-4/230809/2303340

Töövõime hindamine

Lugupeetud avaldaja

Soovisite õiguskantsleri hinnangut, kas Eesti Töötukassa tegi Teie töövõime hindamise otsuse nii, nagu seadus ette näeb. Leidsite, et Eesti Töötukassa oleks pidanud Teid suunama arstlikku komisjoni.

Inimese töövõime hindamisel võetakse seaduse kohaselt arvesse neid andmeid, mis on tema kohta olemas tervise infosüsteemis. Inimene saadetakse andmete täpsustamiseks arsti vastuvõtule, kui ta ei ole kuue kuu jooksul enne Eesti Töötukassale töövõime taotluse esitamist arsti juures käinud või kui olemasolevate andmete põhjal ei ole võimalik tema töövõimet hinnata. Leian, et Eesti Töötukassa on Teie töövõimet hinnanud nii, nagu seda seadus ette näeb.

Kui Teie tervis halveneb, võite taotleda oma töövõime hindamist uuesti. Kui vajate rohkem abi, võiksite kaaluda [] Vallavalitsuse sotsiaalabi osakonna poole pöördumist. Vajaduse korral saate kaaluda pensioni taotlemist.

1. Töövõime tuvastatakse [töövõimetoetuse seaduse](#) (TVTS) ja selle alusel kehtestatud määruste alusel. TVTS § 6 lõige 4 näeb ette, et kuue kuu jooksul enne töövõime hindamise taotluse esitamist peab inimene olema käinud perearsti, teda põhiliselt raviva eriarsti või töötervishoiuarsti vastuvõtul.

TVTS-i alusel kehtestatud tervise- ja tööministri [määrusega nr 39](#) (vastu võetud 07.09.2015) on kehtestatud, et kui inimene ei ole kuue kuu jooksul enne töövõime hindamise taotluse esitamist käinud perearsti, eriarsti või töötervishoiuarsti vastuvõtul, teatab Eesti Töötukassa inimesele vastuvõtule mineku vajadusest ja määrab selleks tähtaja. Kui inimene on kuue kuu jooksul enne töövõime taotluse esitamist käinud mõne arsti vastuvõtul, siis teda andmete täpsustamiseks uuesti arsti vastuvõtule ei saadeta (määruse nr 39 § 2 punkt 9). Sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri [määruse nr 15](#) (vastu võetud 22.02.2016) kohaselt on Eesti Töötukassal õigus inimese töövõime hindamiseks kontrollida kuni viie aasta taguseid, aga mõnel juhul isegi pikema perioodi andmeid, mis on tema kohta olemas tervise infosüsteemis (määruse nr 15 § 2 lõiked 1 ja 5).

Vajaduse korral küsib Eesti Töötukassa inimese tervise kohta lisaandmeid neilt arstidelt ja spetsialistidelt, keda on nimetatud inimese töövõime hindamise taotluses (määruse nr 39 § 5 lõike 1 punkt 3). Kui ka siis ei ole olemasolevate andmete põhjal võimalik inimese töövõimet

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

hinnata, on Eesti Töötukassal õigus suunata inimene tema töövõime kohta arvamuse saamiseks selle tervishoiuteenuse osutaja vastuvõtule, kes annab Eesti Töötukassale inimese töövõime kohta eksperdiarvamuse (TVTS § 7 lõiked 1 ja 3; määruse nr 39 § 5 lõiked 1 ja 2).

2. Eesti Töötukassa kaasab töövõime hindamisse ekspertarste, kuid otsuse inimese töövõime kohta teeb Eesti Töötukassa, mitte ekspertarst (TVTS § 7 lg 1). Riigikohus on leidnud, et kui tekib vaidlus, tuleb Eesti Töötukassal kaasata otsuse tegemisse teine ekspert. Kontrollida tuleb eeskätt neid ekspertarsti hinnanguid, mille kohta taotleja esitab vastuväiteid (vt otsus nr [3-17-1110](#), punktid 22 ja 23). Praegusel juhul on Teie töövõimele esmase hinnangu andnud [] ekspertarst. Vaidluse lahendamisse oli kaasatud teine ekspert: Eesti Töötukassa töövõime hindamise ekspertarst.

3. Teie avaldusele lisatud Eesti Töötukassa vaideotsusest selgub, et Teil on tuvastatud osaline töövõime kuni vanaduspensionieani. Vaideotsusega ei muutnud Eesti Töötukassa esialgset otsust. Otsuses on selgitatud, kuidas ja milliste andmete alusel on Teie töövõimet hinnatud. Samuti on selgitatud seda, et töövõime hindamisel arvestatakse üldist töövõimet tööturul, mitte ainult konkreetse ametikoha sobivust. Teile sobib väiksema füüsilise koormusega töö, mis ei eelda palju ringiliikumist. Vaideotsuses selgitati ka seda, et kui Te ei ole otsusega nõus, võite esitada 30 päeva jooksul Eesti Töötukassa otsuse peale kaebuse Tallinna Halduskohtule. Praeguseks on kaebuse esitamise tähtaeg möödunud.

4. Märkisite oma pöördumises, et Teie kirjeldatud terviseseisundi ja Eesti Töötukassa vaideotsuses esitatud eksperdiarvamuse vahel on palju erinevusi. Palusime selle kohta Eesti Töötukassalt lisaselgitusi. Eesti Töötukassast selgitati, et vaideotsuse tegemisel on arvestatud sellega, et Teile tehti 16.03.2023 puusaliigese proteesimine. Pärast operatsiooni on 6–8 nädala vältel inimese liikumisvõime tavaliselt piiratud, kuid aja jooksul see paraneb. Liikumisvõimet aitavad parandada taastusravi, treeningud ja harjutuste tegemine. Pesemise ja riietumisega kaasneva liikumise piirangud on hinnatud kergeteks.

5. Kui tunnete siiski, et tervis ei võimalda Teil praegu töötada, võiksite nõu pidada oma pere- või raviarstiga. TVTS näeb ette võimaluse, et töövõimetoetust makstakse inimesele ka siis, kui ta ei saa toetuse saamise tingimusi (nagu töötamine, puudega inimese hooldamine jt) täiel määral täita statsionaarsel või ambulatoorsel ravil (sealhulgas taastusravil) viibimise tõttu. Selleks, et Teilt ei nõutaks nende toetuse saamise tingimuste täitmist, tuleks Teil esitada Eesti Töötukassale arstitõend.

6. Teie avaldusega seotud asjaolusid uurides selgus, et olete jätnud ravimid välja ostmata, kuna apteeker ei väljastanud Teie pojale ravimit. Meile ei ole teada põhjus, miks Teie poeg Teie ravimit välja osta ei saanud. Üldjuhul peab ravimi väljaostja (näiteks Teie poeg) esitama apteekrile enda isikut tõendava dokumendi, millel on foto ja isikukood. Kui ravimit ostetakse teisele inimesele (näiteks Teile), peab ravimi väljaostja teadma ka selle teise inimese (praegusel juhul Teie) isikukoodi. Isikukoodi alusel leiab apteeker retseptikeskusest üles õige retsepti. Väljaostja isikukood salvestatakse samuti retseptile. Kui ootel on mitu retsepti, tuleb teada ka ravimi nime või toimeainet (vt nt Tervisekassa [kodulehekülge](#)).

Kui Teil pole võimalik ravimeid välja osta või näiteks prille parandada rahapuuduse tõttu või vajate muud abi, võiksite kaaluda [] Vallavalitsuse sotsiaalosakonna poole pöördumist. [] vallas osutatava sotsiaalabi kohta leiate lähemat teavet valla kodulehelt.

7. Kui muretsete väikese sissetuleku pärast, siis saate kaaluda pensioni taotlemist.

8. Paindlikku pensioni võib taotleda kuni viis aastat enne vanaduspensioniiikka jõudmist inimene, kellel on täidetud seaduses ettenähtud pensionistaaži nõue. Teil on vanaduspensioniiikka (vanus 65 aastat) jõudmiseni vähem kui kolm aastat. Praeguses vanuses on Teil õigus paindlikule vanaduspensionile, kui Teil on vähemalt 30-aastane pensionistaaž ([riikliku pensionikindlustuse seaduse](#) (RPKS) § 9¹ lõige 1 ja lõike 2 punkt 3). Siiski tuleks Teil otsuse tegemisel arvestada, et paindliku pensioni saamine vähendab Teie igakuise pensioni suurust (RPKS § 11¹ lõige 4; vt veel Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt „[Paindlik pension](#)“).

Paindlikku vanaduspensioniiikka makstakse ka sel juhul, kui inimene töötab. Kuna Te ei ole veel jõudnud vanaduspensioniiikka, võetakse Teid soovi korral Eesti Töötukassas töötuna arvele ja abistatakse uue töö leidmisel ([tööturuteenuste ja -toetuste seaduse](#) § 6 lõike 5 punkt 2).

9. 1961. aastal sündinud inimestel on võimalik saada ka ennetähtaegset vanaduspensioniiikka. Seda pensioni makstakse siis, kui inimesel on jäänud vanaduspensionieani vähem kui kolm aastat. 2023. aastal peab inimesel selleks olema vähemalt 18-aastane pensionistaaž (RPKS § 61²¹ lõige 4). Ka ennetähtaegse vanaduspensioniiikka puhul inimese pensioni vähendatakse, kuid seda ei vähendata nii palju kui paindliku pensioni puhul (RPKS § 61²¹ lõige 1, [RPKS kuni 31.12.2020 kehtinud redaktsiooni](#) § 9 lõiked 2 ja 3).

Inimesele, kes käib tööl, ennetähtaegset vanaduspensioniiikka kuni vanaduspensioniealiseks saamiseni ei maksta (RPKS § 61²¹ lõige 1; RPKS kuni 31.12.2020 kehtinud redaktsiooni § 43 lõige 1¹; vt veel Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt „[Ennetähtaegne vanaduspension](#)“). Seega, kui Teile määratakse ennetähtaegne vanaduspension ning Te ei ole veel saanud 65-aastaseks ja alustate töötamist, siis peatatakse töötamise ajaks Teile ennetähtaegse vanaduspensioniiikka maksmine. Vanaduspensioniiikka jõudnuna makstakse Teile ennetähtaegset vanaduspensioniiikka ka samaaegselt töötamisega.

10. Inimestele, kellel on lapsed, tehakse mitmeid pensionisoodustusi. Nii on vähemalt kaheksa aastat kolme last kasvatanud ühel vanemal õigus saada soodustingimustel vanaduspensionile, kui tal on vanaduspensionieani jäänud üks aasta (RPKS § 10 lg 1 p 3). On ka teisi pensionisoodustusi, mistõttu võiksite endale sobiva lahenduse leidmiseks nõu pidada Sotsiaalkindlustusameti klienditeenindajaga.

11. Kui Teile makstakse pensioni (sõltumata selle liigist), siis ei ole Teil õigust töövõimetoetust saada (TVTS § 12 lõige 4). Samas on Teil ravikindlustus, sest see on tagatud kõigile riiklikku pensioni saavatele inimestele ([ravikindlustuse seaduse](#) § 5 lõike 4 punkt 3).

Loodan, et neist selgitustest on kasu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise